

COENE, Jozef de (Kortrijk 17 september 1875 – Kortrijk 15 oktober 1950).

Is in de eerste plaats bekend als de stichter (1905) en bedrijfsleider van de Kortrijkse Kunstwerkstede Gebroeders De Coene, die zich specialiseerde in het kunstmeubel en een grote faam genoot. Met ten slotte meer dan 2000 werknemers beleefde het bedrijf zijn grootste bloei tijdens het interbellum. De Coene leverde aldus een belangrijke bijdrage tot de industrialisatie van de Kortrijkse regio.

Als kunstschilder hoorde De Coene thuis bij de Leieschool en onderging hij de invloed van zijn vriend Albert Saverijs. Hij richtte in 1926 de kunst-drukkerij De Eikelaar op, die onder meer *Prutske* van zijn vriend Stijn Streuvels uitgaf.

De Coene was uitgesproken liberaal, maar speelde behalve als lid van de Kortrijkse gemeenteraad (1927-1938) nooit een belangrijke politieke rol. Hij hield er zeker geen Vlaams-nationalistische ideeën op na, wat hem niet belette regelmatig voor zijn Vlaamsgezindheid uit te komen. Dit werd hem in liberale kringen niet altijd in dank afgenomen. Toen hij het welkomstwoord uitsprak op de landdag van het **Liberaal Vlaams Verbond** te Kortrijk (30 augustus 1931), verklaarde hij dat liberaal geen synoniem mocht zijn van anti-Vlaams, antivolks. Hij zei verder: "De Vlaamsche Beweging is voor ons een levenskwestie, Vlaanderen moet leven volgens zijn eigen karakter met zijn eigen persoonlijkheid." Zijn opvatting werd door de Franse pers, onder meer *La Gazette* (3 september 1931), als die van een separatist veroordeeld.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werkte De Coenes onderneming niet alleen voor de Belgische markt, maar met steun van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (NMKN) ook voor de Duitse militaire overheid. Na de bevrijding was de zaak-De Coene een der eerste grote gevallen van economische **collaboratie** die aan de beurt kwamen. Tijdens herhaalde ophefmakende processen in 1945-1946 werd De Coene zwaar veroordeeld. Het bedrijf, dat grote bedragen aan de staat moest betalen, stond tot april 1952 onder sekwester.

LITERATUUR: F. Germonprez, *Jozef De Coene*, 1967; – F. de Vleeschouwer, 'Jozef De Coene', in *NWB*, III, 1968; – F. Germonprez, 'Jozef De Coene', in *Kortrijkse figuren*, 2de reeks, 1980, p. 118-125; – id., *Jozef de Coene en de Kortrijkse Kunstwerkstede*, 1983; – K. Spielman, *De Kortrijkse Kunstwerkstede: een case-study van economische kollaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1995.

NIKLAAS MADDENS